

TIBBİ TERMİNOLOJİ

AMAÇ

- İnsan vücudundaki organ ve sistemlerle ilgili tıbbi terimlerin ayırt edilmesi, doğru biçimde yazılması ve telaffuz edilmesi için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak

HEDEFLER

- Terminolojinin tanımı ve tarihçesi
- Terimlerde okunuş
- Tıp terminolojisindeki ekler
- Kökler Ön ekler ve Son ekler
- Eponim ve akronim terimler
- Tıp terminolojisindeki kısaltmalar
- İnsan vücudunun temel bölümleri
- Hastalık terimleri

TERİM

Çeşitli bilim, sanat, meslek kolları gibi özel alanlarda belirli bir anlamı ve kavramı olan sözcüklere **terim** denir.

(Latince **Terminus**)

TERMİNOLOJİ

- Terimlerle uğraşan bilim dalına **terminoloji** denir

Terminus + Logos (LOJİ)

Terim + Bilim

Terimleşen sözcük tek anlamlıdır.

Anlamları kişiden kişiye değişmez.

TIBBİ TERMİNOLOJİ

Tıpta kullanılan terimlerin usul ve esaslarını, yazılış ve okunuşlarını, türetme ve anlamlandırma ilkelerini inceleyen ve öğreten bilim dalıdır.

Terminolojinin ana amacı nedir?

Herkes tarafından aynı şekilde kullanılan, yazılan, söylenen ve anlaşılan bir dil oluşturmaktır

Tıp terimleri Latince ya da Grekçe (Eski Yunanca)'dır

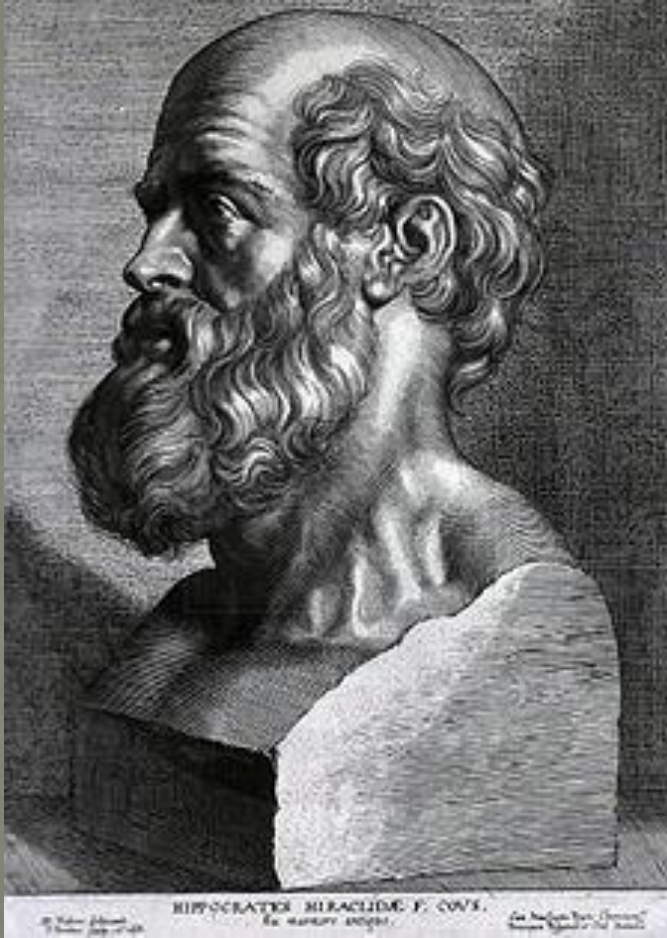
Tıbbi terminoloji;

- insan anatomisi ve fizyolojisini (organları,sistemleri ve işlevlerini),
- vücut bölgelerini,
- hastalıkları,
- klinik uygulamalar ile birlikte tanısal görüntüleme ve laboratuvar testlerini,
- ameliyatları ve tanıları açıklayan terimlerden oluşur.

NEDEN LATİNCE??

- Batı uygarlığının gelişmesi sırasında hakim dil önce Yunancaydı, sonradan Roma İmparatorluğu'nun dünya üzerinde egemen olması Latinceyi ön plana çıkardı.
- Bilimsel terimler bu yıllarda Latince olarak belirlendi ve bu gelenek günümüze dek geldi.
- Latince bazı kelimeler 2000 yıldan daha eskidir.
- Latince tarih boyunca eğitimin ve eğitilmiş kişilerin dili olmuştur.
- Latince Avrupa dillerinin çoğunun kökenidir.
- “Ölü dil” olduğu için değişme olasılığı yoktur.
- Bilim terminolojisinde önemli bir yer tutan **latince'yi öğrenmek, bilimsel çalışmaların ilk şartıdır.**

TARİHÇE

- *Primum Non Nocere*
Önce zarar verme!
- Hipokrat (*Hippokrates*)
- “Corpus Hippocraticum”
(Hipokrat’ın Toplu Yapıtları)
- Kanser

- Kanser kelimesinin kökeni Hipokrat (M.Ö. 460-370) olarak kabul edilir. Hipokrat yara oluşturan ve oluşturmayan tümörleri tarif etmek için *carcinos* ve *karsinom* terimlerini kullanmıştır.
- Hipokrat, kanseri, parmak gibi yayılan çıkıntılarının olmasından dolayı görüntüsünü yengece benzeterek *carcinos* olarak kullanmıştır.
- Romalı hekim Celcus (M.Ö. 28-50) daha sonra Yunanca terimi Latinceye çevirerek *cancer* (yengeç) demiştir

Yunancada ki bazı harflerin Türkçe Karşılığı

Harf Harfin adı

- α Alfa
 - β Beta
 - ε Epsilon
 - μ Mikro
 - χ Kapa
 - δ Delta
 - θ Teta
 - σ Sigma
 - λ Lambda
 - Υ Gama
- Kimyada, farmakolojide, eczacılıkta biyokimyada kullanılmaktadır
ÖRN: Υ -amino bütirik asit (GABA); α -adrenerjik; β -adrenerjik reseptörler

- **ISO standartlarına göre temel Latin alfabesi**

**AaBbCcDdEeFfGgHhIiJjKkLlMmNnOoPpQqRrSsTtUuVvWw
XxYyZz**

- Latince'deki sesli harfler: 6 tane olup bunlar “a,e,i,o,u,y” dir. Bunlardan “y” harfi dilimizden farklı özellik göstererek sesli harfler içinde anılmaktadır. Daha çok ‘i’ sesine yakın bir şekilde telaffuz edilmektedir.

TERİM ÇEŞİTLERİ

1. Genel Terimler
2. Eponim Terimler
3. Akronim Terimler
4. Kısaltmalar
5. Ölçüler
6. Simgeler

EPONİMLER

Eponimler (yunanca;soyadı? – **isim babası**) :

- Bir kişi veya yer ile anılan hastalık, belirti, bulgu, cerrahi alet , test veya sendromlar ya da genel terimlerin özel kişi adlarıyla anılmasıdır.
- Genellikle o yapıyı bulan ya da üzerinde çalışan kişilerin isim ya da çoğunlukla soy-isimleriyle adlandırılmasıyla oluşturulur.

- **Behçet Hastalığı**
- Tıp bilimi içinde önemli bir yeri olan Behçet Hastalığı buna en güzel örnektir. Türk doktoru Hulusi Behçet tarafından tanımlanan hastalıkta ağızda yaralar, genital bölgede ülserler ve görme problemleri bir arada yer almaktadır.
- **Parkinson Hastalığı**
- **Cushing sendromu**

B/ehçet
H/astalığı

AKRONİMLER

Bir kaç sözcüğün ilk harflerinin veya ilk hecelerinin birleşmesiyle oluşan sözcük. Kısa ad.

- **MR (Manyetik Rezonans Görüntüleme)**
Vücut organlarının görüntüsünü yaratmak için manyetik dalgalar ve radyofrekans kullanılır. x ışını kullanılmaz. Görüntüler birden fazla düzlemde alınabilir.

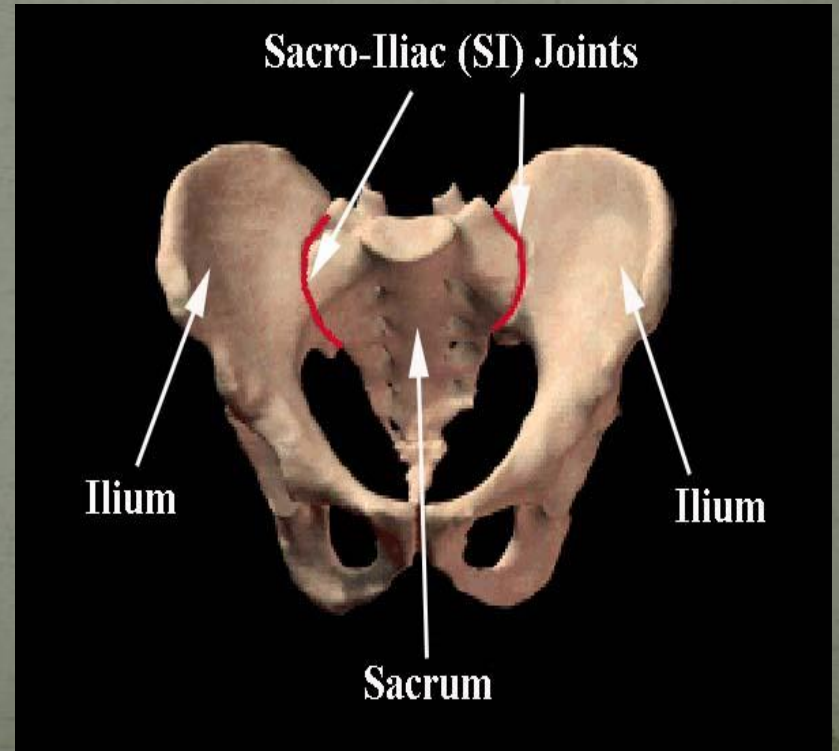
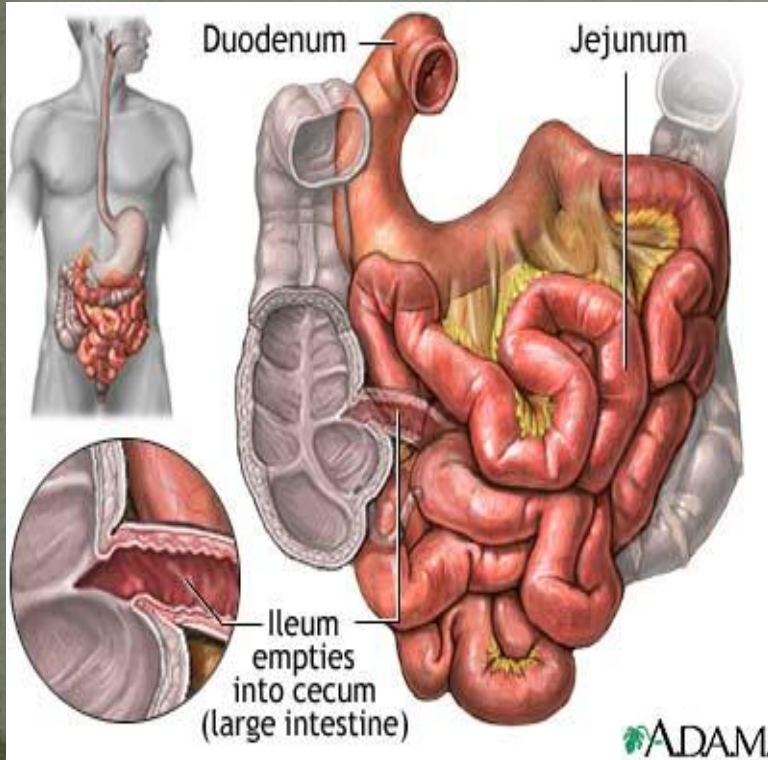
- **BOS:** Beyin Omurilik Sıvısı
- **BT:** Bilgisayarlı Tomografi
- **VKİ:** Vücut Kitle İndeksi
- **EKG:** ElektroKardioGrafı
- **TİT:** Tam idrar tetkiki
- **KOAH:** kronik obstrüktif akciğer hastalığı
- **DM:** Diabetes Mellitus (şeker hastalığı)
- **US:** ultrasonografi
- **UV:** ultraviole

HOMONİMLER

Söylenişi aynı, anlamları farklı olan kelimeler

■ **İlium**; pelvisin üst kısmıdır.

İleum ise incebarsak son kısmıdır.

KISALTMALAR

- A. , a. Arteria
- Ab: antikor
- Art. Articulatio
- Dex. Dexter (sağ)
- Dist. Distalis (uç taraf)
- İm : intramüsküler
- Ca: kalsiyum
- Hb: hemoglobin
- Hct: hematokrit
- Tbc: tüberküloz
- Iv: intravenöz(damar içi)
- Post: posterior (arka)
- Kcal : kilokalori
- Sup. superior
- Rbc.: alyuvar sayısı (kırmızı kan hücresi sayısı)
- CA: kanser
- CV: kardiyovasküler(kal-damar sistemi)
- Lig.: ligamentum (bağ)
- M.,m.: musculus: kas
- N ., n.: nervus: sinir

Ölçü Birimleri İçin Kısaltmalar

- l : litre
- dl: desilitre; litrenin onda biri
- ml: mililitre
- g: gram
- kg: kilogram
- mg: miligram
- mEq: miliequivalen
- μm : mikrometre
- U: ünit
- gt: damla
- gtt: damlalar
- atm: atmosfer
- b: bar
- mmol: milimol
- Ng: nanogram

SİMGELER

- $<$: küçüktür
- $>$: büyüktür
- $\leq$: küçük eşittir
- $\geq$: büyük eşittir
- α : alfa
- β : beta
- Σ : verilerin toplamı
- ∞ : sonsuzluk
- $\%$: yüzde
- ‰ : binde
- $=$: eşit
- $\neq$: eşit değil
- $+$: pozitif
- $-$: negatif
- $\pm$: pozitif veya negatif

Sözcüklerin Tekil ve Çoğul Biçimleri

TEKİL			ÇOĞUL		
<u>Son hece</u>	<u>Örnek</u>	<u>Anlamları</u>	<u>Son hece</u>	<u>Örnek</u>	<u>Anlamları</u>
-a	vertebra	omur	-ae	vertebrae	omurlar
-is	diagnosis	tanı	-es	diagnoses	tanılar
-ma	condyloma	siğil	-mata	condylomata	siğiller
-on	phenomenon	belirti	-a	phenomena	belirtiler
-um	bacterium	bakteri	-a	bacteria	bakteriler
-us	fungus	mantar	-i	fungi	mantarlar

Sözcüklerin Tekil ve Çoğul Biçimleri

TEKİL

Son hece Örnek Anlamları

-ex	apex	uç
-ix	appendix	ekparça
-y	pathy	anormal durum

ÇOĞUL

Son hece Örnek Anlamları

-ices	apices	uçlar
-ices	appendices	ek parçalar
-ies	pathies	anormal durumlar

- A
- B
- C
- D
- E
- F
- G
- H
- I
- K
- L
- M

S veya K

C

İ veya Y

J

- N
- O
- P
- Q
- R
- S
- T
- U
- V
- Y
- Z

İ

KS,
Z

X

LATİNCE TELAFFUZ KURALLARI

KURAL 1:

- **C** harfi “a,o,u” sesli harflerinden veya **sessiz** harflerden önce geldiğinde “**k**” okunur

KELİME	OKUNUŞU	ANLAMI
CUtis	Kutis	Deri
CLaviCUla	Klavikula	Köprücük Kemiği
CRyo	Kırıyo	Donmuş,soğuk
CAput	Kaput	Baş
sCApula	Skapula	Kürek Kemiği
buCCA	Bukka	Yanak
COsta	Kosta	Kaburga

- **KURAL 2: C harfi + E,İ,AE,OE,Y= S**

KELİME	OKUNUŞU	ANLAMI
CErebrum	Serebrum	Beyin
Cİlium	Silyum	Kıl
CAEcum	Sekum	Kör Bağırsak
COEliacus	Sölyakus	Karın Boşluğuyla İlgili
CYtologia	Sitoloji	Hücre bilimi

“AE” Harfi

Kural: AE = E

- arteriAE =Arterye=Atardamar
- VertebrAE =Vertebre= Omurlar
- CAEcum =Sekum=Kör Bağırsak

“Y” Harfi

Kural: Y = İ

- hYpodermis=Hipodermis=Deri Altı
- thYmus=Timus=Göğüs Boşluğu Bezi
- sYstem(a)=Sistem=Sistem

“İ” Harfi

Kural: İ + A,E,O,U = Y

- arterİOla=Arteryol=Küçük Atardamar
- cilİUm=Silyum=Kıl
- facİEs=Fasyes=Yüz

J” Harfi

Kural: J + Sesli Harf = Y

- JEJUnum=Yeyunum=Boş Bağırsak
- Junctura synovialis=Yunktura Sinovyalis=Oynar Eklem

“TH” Harfi

Kural: TH = T

- Thorax=Toraks=Göğüs
- ureTHra=Uretra=İdrar Yolu

“RH” Harfi

Kural: RH = R

- Rhin=Rin=Burun
- Rhythmic=Ritmik=Düzenli

“CH” Harfi

Kural: CH = K

- braCHium=brakyum=Kol
- parenCHyma=prenkima=Salgı Bezlerinin İşlevsel Bölümü

“PH” Harfi

Kural: PH = F

- oesoPHagus=ösofagus=Yemek Borusu

“SCH” Harfi

Kural: SCH = Ş

- SCHizophrenia =Şizofreni=Bir Akıl Hastalığı

“AU” Harfi

Kural: AU = AV / O

- Auris=Avris=Kulak
- Autolysis=Otoliz=Hücrenin Kendi Kendini Eritmesi

“G” Harfi

Kural: G + E,İ,Y = J

- conGEnital=Konjenital=Doğuştan
- parapleGİa=Parapleji=Bacak Felçi
- myalGİa=Mialji=Kas Ağrısı

“T” Harfi

Kural: T + İA, İO, İU = S

- adventi^TİA=Adventisya=Damarın Dış Tabakası
- articula^TİO=Artikulasyo=Eklem
- spa^TİUm=Spasyum=Aralık, Boşluk

KSB

ALIŞTIRMA ☺

- thYmus
- arteriAE
- adventiTIA
- Rhythmic
- SCHizophrenia
- oesoPHagus

- spaTĭUm
- CAput
- Cilium
- VertebrAE
- Oedem
- hYpodermis

- parenCHyma
- conGEnital
- Autolysis
- buCCA
- Cerebrum
- CAEcum

- sCApula
- nEUron
- CYtologia
- sYstem
- arteriOla
- JEJUnum

- ureTHra
- Rhin
- braCHium
- Mialji
- Auris
- parapleGla

- Sclera
- Major
- Juvenile
- Epidemiology
- Hygienic
- Hyperemetic
- Material
- oxygen

- Therapy
- Chlor
- Chronologic
- Thrombus
- Caput
- Scapula
- Cilium
- Caecum
- Coeliacus

- Clavicula
- Intracostal
- Urethra
- Bradyacusia
- Thein
- Pharmacology
- Articulatio
- Brachium